

ETO: 821.511.141-32TAMÁSI Á.
316.022.4
DOI: 10.19090/hk.2022.1.31-39

ORIGINAL SCIENTIFIC PAPER

GINTLI Tibor

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar
Modern Magyar Irodalomtörténeti Tanszék
Budapest, Magyarország
gintli.tibor@btk.elte.hu

A KISEBBSÉGI SORS ÉRTELMEZÉSE TAMÁSI ÁRON NOVELLÁIBAN

The interpretation of the fate of minority in
Áron Tamási's short stories

Tumačenje manjinskog bitisanja u pripovetkama
Arona Tamašija

A tanulmány Tamási Áron kisebbségi sorsot tematizáló novelláinak azt a szegmensét vizsgálja, amely a székely mentalitás önkritikáját nyújtja. Ezek a transzilvanizmus eszméjének inspiráló hatását tükröző művek a magyar felsőbbbségtudatban és a székelyek mélyen gyökerező etnikai előítéleteiben látják a három erdélyi nemzet békés együttélésének egyik legfőbb akadályát. Tamási novellái a székelység mentalitását, belső világát két elv küzdelmének színtereként értelmezik, ahol a szeretet keresztény elve és a pogány indulat ütközik össze egymással. Ez a közelítésmód egyfajta mitikus összefüggésbe helyezve igyekszik megnyugtató megoldást találni azokra a társadalmi problémákra, amelyekkel a trianoni békét követően szembesült az erdélyi magyarság.

Kulcsszavak: bibliai allúziók, mitizálás, intertextualitás, transzilvanizmus

A kisebbségi sors elbeszélésének leggyakoribb változatát minden bizonnyal az elnyomatás narratívája képezi, ami a történelmi események ismeretében érthető és korántsem kárhoztatható. Ugyanakkor e létforma kizárólag szenvedéstörténetként előadott elbeszélése könnyen egyoldalúvá teheti a problémakör megközelítését. A magyar mentalitástól egyébként sem idegen az áldozat szerepébe helyezkedés, amivel gyakran párosul a felelősség indokolatlan áthárítása. Éppen ezért tulajdonítható kiemelten fontos szerep a kisebbségi lét olyan megjelenítéseinek, amelyek nem elégszenek meg a többségi nemzet elnyomó

kísérleteinek elbeszélésével, hanem az önvizsgálat hangját is szóhoz juttatják. Tamási Áron novellisztikájában ez az önkritikus szemléletmód, amely egyebek mellett a transzilvanizmus gondolköréből is ösztönzést merített, nagy hangsúllyal jelenik meg. E témában született két legismertebb novellája a *Himnusz egy számmal*, illetve az *Erdélyi csillagok*. Előbbi egy újfajta életstratégia kialakításának szükségességét (Cs. Gyimesi 1983, 146), utóbbi pedig a többségi társadalommal való békés együttélés elvét hangsúlyozza.

A *Himnusz egy számmal* cselekménye így foglalható össze néhány mondatban: Demeter Gábor hároméves olasz hadifogság után hazaérkezik. Otthon azonban üres ház fogadja, a felesége elhagyta, és szembe kell néznie a szegénységgel is. Első haragjában az Isten ellen fordul, azután az öreg szomszéd bölcs szavait meghallgatva lehiggad. Néhány nappal később elhatározza, hogy szamarat vásárol, úgy próbál megélni a szűkös viszonyok között, ahogy hadifogsága idején a szegény olaszoktól látta. A faluba hazatérve azonban csúfólódás fogadja, az egyik helybeli világos okát adja a közösség viselkedésének: „A székely nemes nép, hé! A szamarat nem nézheti, nemhogy tartsa!” (Tamási 1979, 293). A mindennapos heccelődést Demeter Gábor türelemmel viseli, azonban később a jegyző is berendeli a hivatalába. Arra utasítja, hogy tüntesse el a szamarat a faluból, mert közfelháborodást okoz, és általános nyugtalanságot gerjeszt. Demeter Gábor ellenáll a parancsnak, de a falu lakossága nem nyugszik. Két részeg férfi a kocsmában elhatározza, hogy meggyújtják a szamár farkát. Amikor azonban egyikük az állathoz közelít, az teljes erejével mellbe rúgja. Gábor megpróbál segíteni a vérben fekvő férfin, a falu mégis őt vádolja gyilkossággal. A jegyző a helyszínre érkezve megparancsolja a csendőröknek, hogy tartóztassák le a tettest, és arra utasítja őket, hogy megszegyenítésképpen ültessék föl a szamár hátára. Az állat megbokrosodik a hangzavarban, vadul kivágtat a faluból, így repíti „a jövő felé Demeter Gábort” (Tamási 1979, 297). Estefelé a falubeli öreg székelyek már arról beszélnek, hogy egy óriási nyúl hátán ülve maga az Antikrisztus ügetett ki a faluból.

A szöveg jelképrendszere az evangéliumokat evokálja, amit az elbeszélői szólam explicitté is tesz: „Éppen virágvasárnap volt: az a hozsannás nap, amelyen az elveszett régi időben egy számmal és a lélek forradalmával bévonult Krisztus az ő városába, amely Jeruzsálemnek hívatik” (Tamási 1979, 292). A narráció nem elégszik meg az intertextus azonosításával, hanem határozott értelmezési ajánlattal is szolgál, amikor a két tömeg – az egykori és novellabeli – eltérő magatartását szembeállítja egymással: „De ezek nem üdvöt kiáltottak, hanem epét és ecetet. Pedig forradalom volt ez is. / Egy új korszaknak, a megpróbáltatás korszakának forradalma. / A munka, a bizodalom, az újrakezdés forradalma. /

A megcsalt, de a halál kapujából visszafordult ember forradalma” (Tamási 1979, 292). A narrátor afelől sem hagy kétséget, hogy Demeter Gábor példája utat mutathatna az egész falunak, sőt az egész székely népnek:

Sőt forradalma a rokkant falunak, amely a mélységbe taszítva is élni akart. És egy népnek a forradalma, amely a háború kialudt tűzhelyén felemelte komor fejét.

De az Isten levette eme népről a kezét talán, mert gyermekestül és asszonyostul és férfiaszul röhögte Demeter Gábort, az első férfiút, aki felkelt a romlásból, és életet kiáltott, aki bé merte hozni a szamarat, az igénytelenség, a kitartás, a munka példázóját a büszke faluba, az álmodzó, a káromkodó, a csodaváró faluba (Tamási 1979, 292–293).

Az elbeszélői szólam tehát mintegy maga fejtje meg a szöveg központi bibliikus jelképét. A novella jelképrendszerének ezt a rétegét legfeljebb azzal érdemes kiegészíteni, hogy a narráció egymásra csúsztatja a virágvasárnap és a passió eseményeinek megidézését, amit a fenti idézetben az ecet és az epe említése jelez. A letartóztatás és az ezt követő bűnvádi eljárás kilátásba helyezése ugyancsak a Krisztus-történetre rímel, ahogy a megszabadulás is felfogható a feltámadás profanizált, enyhén komikus színezetű párhuzamaként. Ugyancsak ennek a sajátos imitatio Christinek a jelzéseként értékelhető Demeter Gábornak az a gesztusa is, amikor kijelenti, hogy soha többet nem vesz nőt maga mellé, tehát mintegy cölibátust fogad. A főszereplő ilyen pozicionálásával éles ellentétben áll a történet utójátéka, amikor is az öreg székelyek magát az Antikrisztust látják a novella főhősében. A diegetikus világ legkeresztényibb figuráját magával a Gonosszal azonosítják, ami arra utal, hogy nem értik meg a krisztusi tanítás lényegét, s önértékelésükkel szemben, melyben nagy hangsúly esik keresztény mivoltukra, ha nem is pogányok, de lelkületük nem is keresztényi.

A szamar intertextusát egy másik, látens jelképrendszer egészíti ki, amelynek két központi eleme a ló és a vér. Ezt a kapcsolatot nemcsak a székely köznemesség elnevezése, a „lófő” hívja létre, hanem erre utal az a korábban idézett szereplői megszólalás is, amelynek értelmében a büszke székely nép nem állhatja a szamarat. A történet ezt az állítást bőséges példákkal igazolja, hiszen a novella második részétől lényegében minden egyes cselekményelem erre a mozzanatra épül. A ló a megvetett szamar ellentétéként, pusztá hiányával válik a jelképek hálózatának meghatározó elemévé. A szó ugyan el sem hangzik a novella szövegében, de a közvélemény nyilvánvalóan a lóhoz mérve találja nevetségesen idomtalan és igénytelen állatnak a szamarat. A ló trolológiájának felfejtésében segítségünkre lehet a novellakorpusz néhány korábban született

darabja, mindenekelőtt a *Lóvér*. Ennek cselekménye a mitikus történeti időben játszódik, amikor Csaba királyfi a hun birodalom összeomlása után a hegyek közé húzódik vissza népével. Az erdőben egy Achaz nevű remetére találnak, aki hun származása ellenére felvette a keresztiséget. A vert hun sereg katonái erőnek erejével vissza akarják téríteni a keresztény remetét az új Isten szolgálatáról Hadúr hitére. Csaba sebesült lovának kiömlő vérére felfogják, és belemártják a keresztet. Ezzel a szimbolikus gesztussal megfosztják eredeti jelentéséről, s a „vér istenének”, Hadúrnak attribútumába merítve demonstrálják a régi hit győzelmét és a keresztény Isten alulmaradását. Ezután a táltos fia vért önt a remete szájába, majd egyfajta fekete misére emlékeztető rituálé keretében mindannyian megcsókolják az „újrakeresztet”. A novella utolsó mondatai a remete átalakulásáról számolnak be: „Csak a remete virrasztott [...] tusakodva és gyötrődve. / És hajnalban ő is tűzbe vetette a véres keresztet, végigdőlt a fűvön, és megcsókolta mohón a földet” (Tamási 1979, 24). A kereszt tűzbe dobása a keresztény hit elhagyásának jelzéseként értelmezhető, Achaz a vérral történt keresztelés után csatlakozik a többiekhez, csókja a természetvallások pogány rítusát idézi. A mitikus történeti időben játszódó novella alaphelyzete hasonló a *Himnusz egy számárhoz* expozíciójához: a hun birodalom összeomlása allegorikus megfelelést mutat a vesztes világháborúval, a régi Nagy-Magyarország összeomlásával. A székelyek a maguk mitikus eredettörténete szerint Csaba királyfi népének, a hunoknak leszármazottai. A múltba helyezett történetben a székelyek ősei a kereszténységgel találkozva a szeretet istene helyett a vér istenének szolgálatát választják, s azt a társukat is erre kényszerítik, aki korábban már keresztény hitre tért.

A *Tengersok ideje annak...* című elbeszélés hasonló konfliktusra épül. Ez első számú narrátor nagyapja elbeszélését közvetíti, amelyet jelzésszerű narratív keretbe foglal. Az öregember mitikus-allegorikus elbeszélése egy testvérharc történetét adja elő. A hunok királya, Gorda meghívja a keresztény gótok főpapját, hogy beszéljen neki a szeretet Istenéről. Erről értesülve Muager, a király öccse párbajra hívja megtért bátyját, akit alulmarad a küzdelemben: „A lovak szembefordultak, a testvérek megküzdöttek. Vér buggyant a ló hátára, onnan lecsordult a földre, a bánatos nevére” (Tamási 1979, 20). A vér a másodlagos elbeszélőnek a történethez fűzött rövid kommentárjában is feltűnik: „Hej, tengersok ideje annak, s mégis máig megélt az átok, mit a lázadó Muager a vérünkbe vegyített” (Tamási 1979, 20).

A most említett két novella fölvezet az allegorikus nemzeti mitológiát, amely Tamási műveiben a székely nemzeti karakter alapját képezi. Ennek értelmében a székely népben megőrződött a hun pogányság, miközben identi-

tásában a kereszténység ugyancsak meghatározó szerepet játszik. A vér istene és a szeretet istene egyaránt befolyásolja tetteiket, de kettejük küzdelméből többnyire a vér, az erő, a vadság istene kerül ki győztesen. A székely mentalitás virtuskodó, indulatos kivagyiságában a vér istene nyilatkozik meg. Ugyanakkor leegyszerűsítés lenne azt állítani, hogy Tamási epikájában a pogányság egyértelműen negatív értékek hordozója lenne. *A szűzmáriás királyfi* című regény főszereplője például egyfajta pogány, a klérus hierarchikus rendjét megtagadó kereszténység megteremtését tekinti életcéljának, a *Szerelmes csillag* című novellában pedig azt olvashatjuk, hogy a falu papja a székelyek „pogány katholicizmusáról” ír könyvet.

A pogány és a keresztény hagyomány egyesítésének gondolata akár idegenkedés is kelthet az olvasóban, ha azokra a szélsőjobboldali politikai ideológiákra gondol, amelyek valamilyen zűrzavaros eszmerendszer keretében ténylegesen egyesíthetőnek vélik ezt a két tradíciót. Ne feledjük azonban, hogy jelen esetben irodalmi szövegekről van szó, amelyeknek történései egy fiktív diegetikus világában zajlanak, s ennek megfelelően metaforikus jelentéssel bírnak. Ennek megfelelően a hun eredet egyfajta metaforikus, fiktív eredettörténetként funkcionál, a székely mentalitás egyik összetevőjének jelölője: az erőt, az indulatot és a virtust jelképezi, akárcsak a vér metonímiája. Ez a komponens ugyanakkor csak abban az esetben nyer pozitív töltetet Tamási elbeszéléseiben, ha alárendelődik a szeretet elvének, amelyet a kereszténység testesít meg. A szeretet által vezérelt erő, a kereszténység által irányított „pogányság” ebben az esetben megbecsülendő erény. Tamási műveinek mitologikus világában akkor következik be jóvátehetetlen bűn vagy tragikus esemény, amikor a vér fölébe kerekedik a szeretet elvének.

Ha ezek után visszatérünk a *Himnusz egy számárral* szövegéhez, megállapíthatjuk, hogy a novellában a szembetűnő keresztény jelképek mellett a pogányság látens szimbólumai is megjelennek. Mint láttuk, a ló említés nélkül is meghatározó pozícióba kerül a szövegben, hiszen a szamár közvélemény általi megvetésének oka éppen az, hogy a falu népe a lóhoz mérve ítéli meg. A vér motívuma ugyancsak fontos szerephez jut. A kötekedő ugratások és a jegyző fenyegetőzése után az események akkor fordulnak komolyra, amikor a kocsmából Demeter Gábor portájához indul az a két részeg férfi, akiket az elbeszélő így jellemez: „Éget bennük a sok ital és a vér” (Tamási 1979, 295). A férfi száján, akit megrúgott a szamár, vér bugyogott elő, amely a mellkasát is elborítja. Ha ezekre a jelzésekre hagyatkozunk, akkor Tamási epikájának inerciarendszeréhez alkalmazkodva akár úgy is fogalmazhatunk, hogy a falu lakóinak lelkében a pogányság felülkerekedett a kereszténységen. Mindez

egyben azt is jelenti, hogy a közösség önértelmezése alapvetően hamis önképre épül. A történethez csatolt néhány mondatnyi végjátékban a falubeli öregek az Antikrisztust látják a történet főszereplőjében, azaz a kereszténységre hivatkozva, magukat kereszténynek tartva rekesztik ki a kereszténység köréből az imitatio Christit megvalósító Demeter Gábort.

Ennek a hamis önszemléletnek egy másik vetülete az a kivagyri büszkeség, amely képtelen számot vetni a megváltozott hatalmi viszonyokkal és az ennek következtében beszűkült életfeltételekkel. „[E] környéken szamarat ember nem látott soha. Csak ahol románok vagy szászok laknak.” A most citált idézet arra utal, hogy a szerénység és az igénytelenség erénye egyfajta etnikai vonatkozással is rendelkezik a szövegben. A gög, a büszkeség, a fennhéjázás a magyar szupremácia idején sem volt erény, a megváltozott hatalmi viszonyok között azonban egyenesen önveszélyes magatartás. A fensőbbiségérzés az új helyzetben elveszítette minden valóságalapját, de a falu népe mindezt nem látszik sem érzékelni, sem tudomásul venni, hiszen önértelmezésében, életstratégiájában nem következett be számottevő változás, magatartásuk olyan, mintha töretlen lenne a magyar államiság kontinuitása. Nemcsak hogy nem ismerik fel a változás szükségességét, hanem határozottan el is utasítják a felmutatott lehetőséget, és kiközösítik maguk közül azt, aki a hagyományos mentalitástól eltérni merészel (Bertha 2001, 123).

Az eddigiek során említett négy novella cselekményvezetésének közös vonása, hogy minden esetben magára marad a közösségnek az a tagja, aki a szeretet elvének elsőbbségét képviseli. A *Tengersok ideje annak...* hun királya, Gorda alulmarad testvérével szemben, majd a teljes hun sereg meghódol Muagernek. A *Lóvér* remetéje az egyetlen keresztény hitű a hunok között, akit azonban társai erőnek erejével magukhoz hasonlítanak. Demeter Gábornak nincs maradása a faluban, csak a szinte isteni beavatkozásnak mutatkozó szerencse révén menekül meg üldözőitől. Az ellenségei kezéből történt kiragadása akár egyfajta profán legenda csodás eseményeként is felfogható. Az *Erdélyi csillagok* homodiegetikus narrátora szintén egymaga képviseli a faluban az etnikai tolerancia elvét. Ennek a beállítódásnak a közvéleménytől elütő voltát több mozzanat is kiemeli. A szereplői elbeszélő önmagát úgy jeleníti meg, mint aki ugyan a falu közösségéhez tartozik, de akinek öltözködése, életformája és magatartása mégis elüt a falubeliektől. A városban tanul, csak a szünidőt tölti otthon, vasalt nadrágban jár, könyveket olvas, és hajlamos az önreflexióra. Ebből a különbözőségéből fakad, hogy a székely–román viszony megítélésében is a falu közvéleményétől eltérő álláspontot képvisel. Hogy a nemzetiségek békés egymás mellett élésének elve korántsem közkeletű gondolat, a novella azzal is jelzi, hogy a homodiegetikus narrátor szereplői énje ezt a nézőpontot

mintegy felismerésszerűen sajátítja el a történet során szabadulva meg korábbi előítéleteitől (Pomogáts 2015, 29). Amikor szemtanúja lesz a román csendőr és a székely lány találkozásának, még ellenérzések ébrednek benne kialakuló vonzalmuk láttán: „nagyon fájtnak volna, ha csókra mennek” (Tamási 1979, 323). Majd azt kérdezi magától, hogy milyen jogon kerülgeti a székely lányokat egy román. Ekkor még maga is az örökségül kapott közösségi mentalitást képviseli: „Nagyon haragudtam, és teljes joggal. Oda is fordítottam feléje a fejemet, hogy éles pillantással megrójam az egész falu nevében” (Tamási 1979, 324). Majd elindul a lány után, de felismeri, hogy nem egyéni érzései vezetnek, hanem nemzeti „önérzete”: „nem mint férfiú sietek utána, hanem mint székely ember, akinek résen kell állnia, és védenie kell a székely javakat. Úgy éreztem, hogy kötelességem lebeszélni ezt a szép tiszta lányt arról, hogy közelebbi ismeretségbe ereszkedjek a román katonával, vagy éppen vérét vegyítse véle” (Tamási 1979, 324). A lány tiszta jelzője arra utal, hogy a történetnek ebben a fázisában a homodiegetikus narrátor szereplői énje még az etnikai előítéletek talaján áll, hiszen a román férfival folytatott viszonyt egyfajta beszennyeződésnek tekinti. Miután felismeri, hogy nem saját érzelmei vezetnek, hanem egyfajta kollektív szerep mozgatja, tovább elemzi saját motivációit. Mintegy kényszeríti magát, hogy tisztán lássa ellenérzései okát: „Akkor magamra parancsoltam, a szívemmel és véremmel egyaránt valódi székely emberre, hogy őszintén, minden elfogultság nélkül itt a végtelen mezei templomban, Isten eleven jelenléte előtt szóljak hozzá a dologhoz, és fejtsem meg, ha tudom” (Tamási 1979, 325). Mint látható, a székely identitást ez a novella is a vér és a szív metonímiáival írja le, amelyek az indulat és a szeretet jelölőiként értelmezhetők. A kettő konfliktusából a belső töprengés nyomán az Isten szándékaira apelláló szeretet kerül ki győztesen. A bibliai teremtéstörténetre emlékezve az elbeszélő szereplői énje fölismeri: „Ama leány nem székely leány volt. És ama katona nem román katona volt. Hanem emberek voltak mind a ketten, akiknek nem az parancsoltattott, hogy származásukkal büszkélkedjenek, hanem az, hogy szaporodjanak, és népesítsék be emberrel a földet” (Tamási 1979, 325). E felismerést követően a narrátor igyekszik egyengetni a szerelmesek útját, de a lányos háznál tett szombat esti látogatásakor azt kell tapasztalnia, hogy a társaság tagjai közül egyedül ő viselkedik barátságosan a román csendőrrel, a többi székely legény és a lány apja egyértelműen kifejezésre juttatják, hogy nem látják szívesen az idegent. A történetnek ebben a szakaszában a szereplői elbeszélő még csak egy konkrét kapcsolatra vonatkoztatva helyezkedik az elfogadás álláspontjára. Csupán a novella 3. egységében következik be annak felismerése, hogy ez a viszonyulás lenne a megoldás a székely nép számára is. Tamási ezen a ponton szinte jelszószerűen fogalmazza meg a transzilvanizmus eszméjét: „Új gondolat napja

sütött a szemeimbe, az erdélyi gondolat! Új utat láttam az emberi szívekhez, ez az út az erdélyi út volt” (Tamási 1979, 331). A gyűjtogatás áldozatául esett ifjú házaspárt ennek a felismerésnek a nyomán minősíti – ismét csak keresztény terminológiát alkalmazva – vértanúnak az elbeszélő szólama, s elszenesedett testük ezért hirdetheti az erdélyi gondolatot.

Az explicit kijelentések mellett a szöveg az intertextualitás révén áttételesen is kinyilvánítja elkötelezettségét a békés együttélés eszméje mellett. Az *Erdélyi csillagok* cím önkéntelenül felidézi a magyar olvasókban Gárdonyi regényét, az *Egri csillagokat*. A két cím egymásra játszatása a hazafiság két eltérő koncepcióját szembesíti egymással. Az *Egri csillagok* a hódítókkal szembeni hősi ellenállást, a honvédő harcot dicsőíti. Ezzel szemben annak a novellának az elbeszélője, amelynek cselekménye „Ferdinánd román király erdélyi uralmának második nyarán” játszódik, az Erdélyt elfoglaló többségi nemzet egyes tagjaiban nem a hódítók egyikét, hanem az embertársat látja.

A magukra maradó novellahősök visszatérő szerepeltetése a novellákban arra utal, hogy Tamási nagyon kritikusan ítéli meg a székely mentalitást, amennyiben általánosnak látta azokat a magatartásformákat, életstratégiákat és szívós előítéleteket (Láng 2017, 96), amelyeket önvészélyesnek és anakronisztikusnak tart.

Irodalom

- Bertha Zoltán. 2001. Egzisztencia és forma: A drámai novella alakváltozatai és elmozdulásai Tamási Áron első írói korszakában. In *Sorsütőkör*: 85–140. Miskolc: Felsőmagyarország Kiadó.
- Cs. Gyimesi Éva. 1983. *Teremtett világ: Rendhagyó bevezetés az irodalomba*. Bukarest: Kriterion Könyvkiadó.
- Láng Gusztáv. 2017. Az erdélyiség-eszme Tamási Áron két novellájában. *Irodalmi Magazin* 5 (1): 94–97.
- Pomogáts Béla. 2015. Egy Tamási-novella szerkezete és üzenete: Az *Erdélyi csillagok* című elbeszélésről. *Irodalmi Magazin* 3 (4): 28–31.
- Tamási Áron. 1979. *Összes novellái I.* Budapest: Szépirodalmi Könyvkiadó.

THE INTERPRETATION OF THE FATE OF MINORITY IN ÁRON TAMÁSI’S SHORT STORIES

The study examines the segment of Áron Tamási’s short stories on minority destiny that provides self-criticism of the Székely mentality. These works, which reflect the inspiring effect of the idea of Transylvaniam, consider one of the main obstacles

to the peaceful coexistence of the three Transylvanian nations in the Hungarian supremacy and in the deep-rooted ethnic prejudices of the Székelys. Tamási's short stories interpret the mentality and inner world of the Székely people as the scene of the struggle between two principles, where the Christian principle of love and the pagan temperament collide with each other. This approach, placed in a kind of mythical context, seeks to find a reassuring solution to the social problems that the Hungarians living in Transylvania faced after the Trianon Treaty.

Keywords: biblical allusions, mythization, intertextuality, Transylvaniam

TUMAČENJE MANJINSKOG BITISANJA U PRIPOVETKAMA ARONA TAMAŠIJA

Studija analizira onaj segment novela posvećenih manjinskom bitisanju Arona Tamašija, koji kritikuje sekuljanski mentalitet. Ova dela koja oslikavaju inspirativni uticaj transilvanijske ideje jednu od najvećih prepreka za miran suživot tri erdeljska naroda vide u osećanju Mađara da su superiorni, i u etničkim predrasudama Sekuljanaca. Tamašijeve novele mentalitet, unutrašnji svet Sekuljanaca opisuju kao mesto gde se sukobljavaju dva načela, načelo hrišćanske ljubavi i paganska strast. Ovakav pristup, smeštajući u svojevrstne mitske konstelacije, nastoji da pronađe umirujuće rešenje za društvene probleme sa kojima su se transilvanijski Mađari suočili nakon zaključivanja Trianonskog mirovnog sporazuma.

Cljučne reči: biblijske aluzije, mitizacija, intertekstualnost, transilvanizam

A kézirat beérkezésének ideje: 2022. márc. 2.

Közlésre elfogadva: 2022. máj. 15.